

Soạn bài Ôn tập phần Văn - Ngữ văn lớp 7

Hướng dẫn soạn bài và trả lời câu hỏi ôn tập trang 127 SGK Ngữ Văn lớp 7 tập 2: Ôn tập phần Văn.

Câu 1. Em hãy nhớ và ghi lại tất cả nhan đề các văn bản (tác phẩm) đã được đọc - hiểu trong cả năm học. Sau đó đối chiếu với sách giáo khoa, tự kiểm tra và bổ sung những chỗ thiếu, sửa những chỗ sai rồi chép lại vào vở một cách đầy đủ, chính xác danh mục các văn bản đã học.

Trả lời:

Tên tác phẩm	Tên tác giả
Cổng trường mở ra	Lý Lan
Mẹ tôi	Ét-môn-đô Đơ A-mi-xi
Cuộc chia tay của những con búp bê	Khánh Hoài
Những câu hát về tình cảm gia đình	Ca dao
Những câu hát về tình yêu quê hương, đất nước, con người	Ca dao
Những câu hát than thân	Ca dao
Những câu hát châm biếm	Ca dao
Sông núi nước Nam	Lý Thường Kiệt
Phò giá về kinh	Trần Quang Khải
Buổi chiều đứng ở phủ Thiên Trường trông ra	Trần Nhân Tông
Bài ca Côn Sơn	Nguyễn Trãi
Sau phút chia li	Đoàn Thị Điểm
Bánh trôi nước	Hồ Xuân Hương
Qua Đèo Ngang	Bà Huyện Thanh Quan
Bạn đến chơi nhà	Nguyễn Khuyến
Xa ngắm thác núi Lư	Lý Bạch
Cảm nghĩ trong đêm thanh tĩnh	Lý Bạch
Ngẫu nhiên viết nhân buổi mới về quê	Hạ Tri Chương
Bài ca nhà tranh bị gió thu phá	Đỗ Phủ
Cảnh khuya	Hồ Chí Minh
Rằm tháng giêng	Hồ Chí Minh
Tiếng gà trưa	Xuân Quỳnh
Một thứ quà của lúa non: Cốm	Thạch Lam
Sài Gòn tôi yêu	Minh Hương
Mùa xuân của tôi	Vũ Bằng
Tục ngữ về thiên nhiên và lao động sản xuất	Tục ngữ
Tục ngữ về con người và xã hội	Tục ngữ
Tinh thần yêu nước của nhân dân ta	Hồ Chí Minh
Sự giàu đẹp của tiếng Việt	Đặng Thai Mai

Soạn bài Ôn tập phần Văn - Ngữ văn lớp 7

Đức tính giản dị của Bác Hồ	Phạm Văn Đồng
Ý nghĩa văn chương	Hoài Thanh
Sống chết mặc bay	Phạm Duy Tốn
Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu	Nguyễn Ái Quốc
Ca Huế trên sông Hương	Hà Ánh Minh
Quan Âm Thị Kính	Chèo

Câu 2. Đọc lại các chú thích (*) ở Bài 3,5,7,8; Làm thơ lục bát ở Bài 13; Ghi nhớ Bài 16 (Ôn tập tác phẩm trữ tình); chú thích (*) ở Bài 18; câu 2 ở Bài 26 (phần Đọc - hiểu văn bản) để nắm chắc các định nghĩa về:

- Ca dao, dân ca;
- Tục ngữ;
- Thơ trữ tình;
- Thơ thất ngôn tứ tuyệt Đường luật;
- Thơ ngũ ngôn tứ tuyệt Đường luật;
- Thơ thất ngôn bát cú Đường luật;
- Thơ lục bát;
- Thơ song thất lục bát;
- Phép tương phản và phép tăng cấp trong nghệ thuật.

Trả lời:

- Ca dao, dân ca: Các thể loại trữ tình dân gian kết hợp với lời và nhạc, diễn tả đời sống nội tâm của con người.
- Tục ngữ: những câu nói ngắn gọn, ổn định, có nhịp điệu, hình ảnh thể hiện kinh nghiệm của nhân dân được áp dụng vào cuộc sống.
- Thơ trữ tình: sự kết hợp giữa lời và nhạc mang tính biểu cảm nói lên tư tưởng, giá trị hiện thực của thời đó

Soạn bài Ôn tập phần Văn - Ngữ văn lớp 7

- Thơ thất ngôn tứ tuyệt: gồm 4 câu, mỗi câu 7 chữ, trong đó có 1, 2, 4 hoặc chỉ câu 2 và 4 hiệp vần với nhau
- Thể thơ dân tộc: bắt nguồn từ ca dao, dân ca, với kết cấu theo từng cặp (câu 6/ câu 8). Vần bằng, lưng, liền, nhịp 2/2/2/2; 3/3/4/4; luật bằng trắc: 2B- 2T- 6B- 8B
- Thơ song thất lục bát: kết hợp giữa thể thơ thất ngôn đường luật và thơ lục bát, một khổ 4 câu (2 câu 6/ câu 8)
- Phép tương phản nghệ thuật: Sự đối lập giữa các hình ảnh, chi tiết, nhân vật, đề tô đậm và nhấn mạnh đối tượng. Phép tăng cấp là việc lần lượt đưa thêm chi tiết và chi tiết sau phải cao hơn về mức độ (hoặc tính chất,...) so với chi tiết trước, qua đó làm rõ thêm bản chất của sự việc, hiện tượng được nói tới.

Câu 3. Những tình cảm, những thái độ thể hiện trong các bài ca dao, dân ca đã được học là gì? Học thuộc lòng những bài ca dao trong phần đọc chính.

Trả lời:

Những tình cảm, thái độ được thể hiện trong các bài ca dao:

- Tình thân gia đình
- Tình yêu quê hương, đất nước
- Tình yêu bản thể
- Thái độ mỉa mai, châm biếm những thói hư tật xấu trong xã hội

Học thuộc những bài chính. Sau khi thuộc hãy ghi lại vấn đề giá trị nội dung nghệ thuật của bài đó, bổ sung thêm từ bài giảng của thầy cô cho chính xác và đầy đủ.

Câu 4. Các câu tục ngữ đã được học thể hiện những kinh nghiệm, thái độ của nhân dân đối với thiên nhiên, lao động sản xuất, con người và xã hội như thế nào?

Trả lời:

Những kinh nghiệm, thái độ của nhân dân đối với thiên nhiên, lao động sản xuất, con người, xã hội:

- Câu tục ngữ thể hiện kinh nghiệm về thời tiết, chăn nuôi, trồng trọt, những kinh nghiệm về đời sống.
- Thể hiện thái độ tôn vinh những giá trị của con người.

Soạn bài Ôn tập phần Văn - Ngữ văn lớp 7

Câu 5. Những giá trị lớn về tư tưởng, tình cảm thể hiện trong các bài thơ, đoạn thơ trữ tình của Việt Nam và Trung Quốc (thơ Đường) đã được học là gì? Học thuộc lòng các bài thơ, đoạn thơ thuộc phần văn học trung đại của Việt Nam, hai bài thơ Đường (thơ dịch, tự chọn), hai bài thơ của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Trả lời:

Những giá trị lớn về tư tưởng, tình cảm thể hiện trong đoạn thơ, bài thơ trữ tình của Việt Nam và Trung Quốc:

- Tình yêu quê hương đất nước

- Tình yêu thiên nhiên

- Tình yêu cuộc sống: trân trọng vẻ đẹp của những người phụ nữ tài hoa, thương cảm cho những người phụ nữ bạc mệnh.

Câu 6. Riêng với các văn bản đọc - hiểu là văn xuôi (trừ phần văn nghị luận), em hãy lập bảng tổng kết theo mẫu sau đây:

Trả lời:

STT	Tên văn bản	Giá trị chính về nội dung	Giá trị chính về nghệ thuật
1	Công trường mở ra (Lý Lan)	Tấm lòng thương yêu của người mẹ đối với con và vai trò to lớn của nhà trường.	Văn biểu cảm như nhật kí tâm tình, nhỏ nhẹ và sâu lắng.
2	Mẹ tôi (Ét-môn-đô Đơ A-mi-xi)	Tấm lòng thương yêu trời biển, sự hi sinh tuyệt vời của người mẹ với người con; tình yêu thương, kính trọng mẹ là tình cảm thiêng liêng của con người.	Văn biểu cảm qua hình thức một bức thư
3	Cuộc chia tay của những con búp bê (Khánh Hoài)	Tình cảm gia đình vô cùng quý báu và quan trọng. Hãy cố gắng bảo vệ và giữ gìn tình cảm ấy.	Văn tự sự có bố cục rành mạch, hợp lí.
4	Một thứ quà của lúa non: Cốm (Thạch Lam)	Phong vị đặc sắc, nét đẹp văn hóa trong một thứ quà độc đáo và giản dị của dân tộc: Cốm	Văn tùy bút tinh tế, nhẹ nhàng, sâu sắc.
5	Sài Gòn tôi yêu (Minh Hương)	Nét đẹp riêng của Sài Gòn với thiên nhiên, khí hậu, nhiệt độ và nhất là phong cách cởi mở, bộc trực, chân tình và trọng đạo nghĩa của người Sài Gòn.	Nghệ thuật biểu hiện tình cảm, cảm xúc của tác giả qua thể văn tùy bút.

Soạn bài Ôn tập phần Văn - Ngữ văn lớp 7

6	Mùa xuân của tôi (Vũ Bằng)	Cảnh sắc thiên nhiên, không khí mùa xuân ở Hà Nội và miền Bắc được cảm nhận, tái hiện trong nỗi nhớ thương tha thiết của người xa quê.	Bút pháp tài hoa, tinh tế.
7	Ca Huế trên sông Hương (Hà Ánh Minh)	Vẻ đẹp của Huế, một hình thức sinh hoạt văn hóa – âm nhạc thanh lịch và tao nhã, một sản phẩm tinh thần đáng trân trọng, bảo tồn.	Bút kí về sinh hoạt, văn hóa: tả cảnh ca Huế trong một đêm trăng trên sông Hương, vừa giới thiệu những làn điệu dân ca Huế bằng giọng văn trữ tình.
8	Sóng chết mặc bay (Phạm Duy Tốn)	Lên án gay gắt bọn quan lại phong kiến vô nhân đạo và bày tỏ niềm thương cảm vô hạn trước cảnh khổ của nhân dân	Truyện ngắn hiện đại có nghệ thuật viết phong phú (trưng tả và tăng cấp), lời văn cụ thể, sinh động.
	Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu (Nguyễn Ái Quốc)	Vạch trần bộ mặt giả dối, tư cách hèn hạ của một tên thực dân phản bội giai cấp, đồng thời ca ngợi tư cách cao thượng, tấm lòng hi sinh vì dân vì nước của một nhà cách mạng anh hùng.	Truyện ngắn có giọng văn sắc sảo, hóm hỉnh và khả năng tưởng tượng hư cấu, xây dựng tình huống đặc biệt, khắc họa thật sắc sảo hai nhân vật hoàn toàn đối lập.

Câu 7.* Dựa vào Bài 21 (Sự giàu đẹp của tiếng Việt), kết hợp với việc học tập tác phẩm văn học bằng tiếng Việt đã có, hãy phát biểu những ý kiến về sự giàu đẹp của tiếng Việt (có dẫn chứng kèm theo).

Trả lời:

Sự giàu đẹp của tiếng Việt thể hiện qua câu tục ngữ:

Một cây làm chẳng nên non

Ba cây chụm lại nên hòn núi cao

- Tiếng Việt truyền tải được nội dung, tâm tư tình cảm của người nói
- Tiếng Việt còn tạo ra nhịp điệu, nhạc tính khi thể hiện nội dung

Câu 8.* Dựa vào Bài 24 (Ý nghĩa văn chương), kết hợp với việc học tập tác phẩm văn học đã có, hãy phát biểu những điểm chính về ý nghĩa của văn chương (có dẫn chứng kèm theo).

Soạn bài Ôn tập phần Văn - Ngữ văn lớp 7

Trả lời:

Văn chương mang lại cho con người một đời sống tinh thần phong phú, khơi gợi ở con người những tình cảm tốt đẹp. Văn học thỏa mãn nhu cầu thẩm mỹ còn cung cấp cho con người tri thức về đời sống xã hội. Văn học đúng như tác giả Hoài Thanh có nói “...*gây cho ra những tình cảm ta không có, luyện cho ta những tình cảm ta sẵn có*” biết cái hay, cái đẹp của cảnh vật thiên nhiên. Lịch sử loài người nếu xóa bỏ văn chương sẽ xóa bỏ mất lịch sử phát triển của mình, sẽ nghèo nàn về tinh thần.

Câu 9*. Việc học phần Tiếng Việt và Tập làm văn theo hướng tích hợp trong Chương trình Ngữ văn lớp 7 đã có lợi ích gì cho việc học phần Văn? Nêu một số ví dụ.

Trả lời:

Việc học phần Tiếng Việt và Tập làm văn theo hướng tích hợp trong Chương trình ngữ văn 7, giúp học sinh có thể vận dụng nhuần nhuyễn các kỹ năng để học văn tốt hơn.

Ví dụ khi dạy bài *Cuộc chia tay của những con búp bê* (Ngữ văn 7 tập 1) giáo viên tích hợp kiến thức của phân môn tiếng Việt, giáo viên có thể đặt câu hỏi:

Em hãy tìm những từ láy diễn tả tâm trạng của Thủy khi nghe yêu cầu chia đồ chơi của mẹ.

- Những từ láy đó có tác dụng gì trong việc biểu đạt dụng ý nghệ thuật của tác giả

Tích hợp với phần Tập làm văn, giáo viên có thể đặt câu hỏi:

- Văn bản được kể theo ngôi thứ mấy, tác dụng của ngôi kể đó.